İstanbul Üniversitesi Kadın Araştırmaları Dergisi

Hakkında
Kurullar
Amaç ve Kapsam
Dizinler
Politikalar
Etik
Hakemlik Hakkında
Yazım Kuralları
İletişim

Dizinler

- EBSCO Sociology Source
- EBSCO Central & Eastern European Academic Source

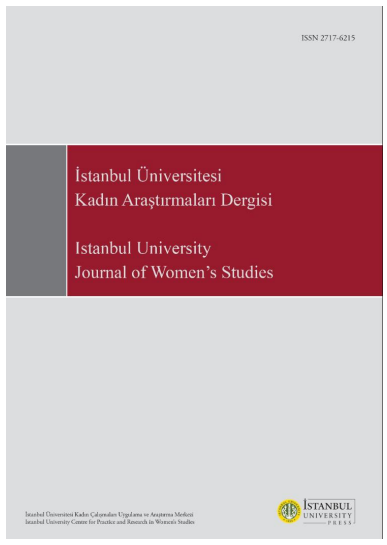

BİLGİ

E-ISSN	2717-6215
Yayın Aralığı	Yılda İki Sayı

METRİKLER

25 Sayı

191 Makale

191 Açık Erişim

İLETİŞİM

Dergi iletişim: Hatice Kılıç Aydın E-posta: iujws@istanbul.edu.tr

İstanbul Üniversitesi Yayınları, uluslararası yayıncılık standartları ve etiğine uygun olarak, yüksek kalitede bilimsel dergi ve kitapların yayınlanmasıyla giderek artan bilimsel bilginin yayılmasına katkıda bulunmayı amaçlamaktadır. İstanbul Üniversitesi Yayınları açık erişimli, ticari olmayan, bilimsel yayıncılığı takip etmektedir.

Istanbul Universitesi Rektorlugu
34452 Beyazıt / Fatih / Istanbul

+90 212 440 00 00

iupress@istanbul.edu.tr

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

İstanbul Üniversitesi Kadın Araştırmaları Dergisi, 19: 1–13

DOI: 10.26650/iukad.2019.19.001
https://dergipark.org.tr/iukad

Başvuru: 25.03.2019
Kabul: 24.10.2019

İstanbul Üniversitesi Kadın Araştırmaları Dergisi
Istanbul University Journal of Women's Studies

ARAŞTIRMA MAKALESİ / RESEARCH ARTICLE

Utangaçlıkta Cinsiyet Rolü Bir Risk Faktörü mü?*

Is Gender Role a Risk Factor for Shyness?

Ramazan AKDOĞAN[1], **Gürhan CAN**[2]

Öz

Bu çalışmada cinsiyet rollerine göre utangaçlık düzeyinin farklılaşıp farklılaşmadığı ve biyolojik cinsiyetin, utangaçlık düzeyinin farklılaşmasında anlamlı katkısının olup olmadığı 1045 üniversite öğrencisi üzerinde araştırılmıştır. Veriler Utangaçlık Ölçeği ve Bem Cinsiyet Rolü Envanteri aracılığıyla toplanmıştır. Analizlerde betimleyici istatistikler, t-testi ve varyans analizi kullanılmıştır. Sonuçlar katılımcıların büyük çoğunluğunun utangaçlık düzeylerinin ortalamanın altında olduğunu göstermiştir. Ayrıca erkeksi cinsiyet rolüne sahip öğrencilerin utangaçlık düzeylerinin, hem kadınsı hem de belirsiz cinsiyet rolüne sahip olanlardan; androjen cinsiyet rolüne sahip olanların utangaçlık düzeyinin ise hem kadınsı hem de belirsiz cinsiyet rolüne sahip olanlardan anlamlı biçimde daha düşük olduğunu göstermiştir. Ayrıca, utangaçlık düzeyi üzerinde cinsiyetin tek başına anlamlı temel etkisinin olduğu, ancak cinsiyet ile cinsiyet rolünün ortak etkisinin anlamlı olmadığı belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler
Utangaçlık, Cinsiyet rolü, Üniversite öğrencileri

Abstract

This research was carried out on 1045 university students to investigate the shyness levels of different genders and to examine whether the shyness levels among university students differ according to gender. Data was collected using the Bem Sex Role Inventory and Shyness Scale. In the data analysis, descriptive statistics, t-test and variance analysis were conducted. The results show that most of the participants' shyness levels were below the moderate level. In addition the shyness levels of the participants having masculine gender roles were lower than those of feminine and undifferentiated genders. In addition the study concluded that gender alone had a significant main effect on shyness level, but the common effect of gender and gender roles were not found to be significant.

Keywords
Shyness, Gender Role, University Students

* Bu araştırma Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsünde Prof. Dr. Gürhan Can danışmanlığında birinci yazar tarafından yürütülen "Farklı cinsiyet rollerine sahip üniversite öğrencilerinin öfke yaşama biçimleri ve utangaçlık düzeylerinin incelenmesi." başlıklı yüksek lisans tez çalışmasının bir bölümünden yararlanılarak raporlaştırılmıştır.

[1] **Sorumlu Yazar:** Ramazan Akdoğan (Doç. Dr.), Anadolu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı, Eskişehir, Türkiye. E-posta: rakdogan@anadolu.edu.tr ORCID: 0000-0001-6715-0036

[2] Gürhan Can (Prof. Dr.), Hasan Kalyoncu Üniversitesi, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı, Gaziantep, Türkiye. E-posta: gurhancan49@gmail.com ORCID: 0000-0003-4314-4103

Atıf: Akdoğan, R., Can, G. (2019). Utangaçlıkta cinsiyet rolü bir risk faktörü mü? *İstanbul Üniversitesi Kadın Araştırmaları Dergisi - Istanbul University Journal of Women's Studies, 19*, 1–13. https://doi.org/10.26650/iukad.2019.19.001

©Yazarlar. İstanbul Üniversitesi tarafından Creative Commons Lisansı (http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/) kapsamında yayımlanmıştır.

1. GİRİŞ

Utangaçlık kişilerarası ilişkilerde bireyin uygun şekilde davranamayacağı yönündeki düşünceleri nedeniyle sıkıntı ve kaygı yaşamasıyla karakterize, sosyal ortamlardan kaçınma eğilimi olarak tanımlanmaktadır (Antony ve Swinson, 2000; Crozier ve Birdsey, 2003; Hyson ve Van Trieste, 1987; Türkçapar, 1999; Zimbardo, 1979). Diğer taraftan utangaçlık bir yanıyla sosyal fobiye dönüşme riski taşıyan ruhsal bir rahatsızlık (Antony ve Swinson, 2000; Carducci, Hutzel, Morrison ve Weyer, 2001; Sevinçok, 2000) bir yanıyla da bir kişilik özelliği olarak değerendirilmekte (Crozier ve Birdsey, 2003; Hyson ve Van Trieste 1987; Zimbardo, 1979) ve sonuçları itibariyle sosyal etkileşim ve iletişimde engelleyici olduğu belirtilmektedir. Utangaçlık teorik olarak; sosyal iletişim ve etkileşimde tedirgin olmak veya kaygı hissetmek gibi psikolojik, sosyal ortamlardan kaçınmak gibi davranışsal ve kendini olumsuz değerlendirmek gibi bilişsel bileşenlerden oluşmaktadır (Antony ve Swinson, 2000; Carducci ve ark., 2001; Weyer ve Carducci, 2001; Zimbardo, 1979). Aynı zamanda diğerleri ile iletişimi ve etkileşimi kısıtladığından sadece kişisel değil aynı zamanda kişilerarası bir problem olarak dikkat çekmektedir (Crozier ve Birdsey, 2003; Crozier ve Garbert-Jones, 1996; Güngör, 2000; Withers ve Vernon, 2006).

Utangaçlığın önemli belirleyicilerinden birisi de toplumsal değer ve normlardan etkilenmesiyle ilgilidir. Nitekim kimi araştırmacılar utangaçlığı toplumun temel değerlerinden güç alarak yaratılan ve yaşanış sıklığında kültürel yapının belirleyici rol oynadığı bir duygu olarak tanımlamaktadırlar (Chen, 2018; Liu, Bowker, Coplan, Yang, Li, & Chen, 2018; Zimbardo, 1979). Bu bakımdan utangaçlığın gelişiminde kişisel deneyimlerin yanısıra kültürel faktörlerin önemli rolü bulunmakta (Chen & Schmidt, 2015) buna paralel olarak da utangaçlık genel bir inanış ve bakış açısıyla kadınlara özgü bir özellik olarak görülmektedir (Shields, 2005). Antony ve Swinson (2000) utangaçlığı sosyal fobiye dönüşme riski taşıyan bireylerin yüzde 70'inin kadın olduğunu ileri sürmektedir. Onlara göre toplumsal öğretiler erkeklere göre kadınların daha fazla sosyal beceri geliştirmelerini gerektirmekte dolayısıyla erkeklere göre kadınlar daha fazla baskı hissetmektedirler. Bu nedenle erkekler utangaçlıkları ile yüzleşmeden kolayca sosyal ortamlardan kurtulabilmekteyken, kadınlar sosyal ortamlarda uzun süre kalmakta dolayısıyla bu duyguları ile çok daha fazla süre yüzleşmektedirler (Antony ve Swinson, 2000).

Utangaçlığın toplumsal öğretilerle yakından ilişkili olması ve cinsiyete göre farklı derecelerde yaşanması, toplumsal değerler ve öğretiler ışığında kazanılan toplumsal cinsiyet/cinsiyet rolü (gender/gender role) yöneliminin de (Bem, 1974; Gökkaya, 1994; İnelmen, 1996; Juni ve Grimm, 1994; Mayer ve Sutton, 1996; Spence, 1982; Westen, 1996; Witt, 1996) utangaçlığın gelişiminde ve sürmesinde önemli bir faktör olabileceğini akla getirmektedir. Nitekim utangaçlık, kadın ve erkek arasındaki rol farklılığının çok

keskin çizgilerle birbirinden ayrıldığı geleneksel cinsiyet rolü yaklaşımında (Liberman ve Gaa, 1978) kadınsılığa özgü bir özellik olarak değerlendirilmekte ve bu anlayış doğrultusunda kadınların çekingen davranmaları özendirilmektedir (Zimbardo, 1979).

Geleneksel toplumsal cinsiyetle ilgili varsayımlar, değerler ve ölçütler biyolojik cinsiyet ile ilişkilendirilmekte (Liebert, Wicks-Nelson ve Kail, 1986; Schroeder, Penner, Dovidio ve Piliavin 1995) ve biyolojik cinsiyetine göre bireylerin bilgi, beceri, ilgi, davranış ve sosyal rol gelişimlerinin de farklı olacağı varsayılmaktadır (Liebert, Wicks-Nelson ve Kail, 1986). Geleneksel yaklaşımın aksine, günümüzde bireylerin psikolojik yönden sağlıklı ve uyumlu olabilmelerinin, onların biyolojik cinsiyetlerine uygun cinsiyet rollerini benimsemesiyle değil, kendileri için uygun, doyurucu ve kendilerini gerçekleştirmeye imkan veren cinsiyet rollerine yönelmeleriyle mümkün olabileceği vurgulanmaktadır (Bem, 1974, 1993; Gürkan ve Hazır-Bıkmaz, 1997; Kavuncu, 1987). Bu yaklaşım erkeksi ya da kadınsılıktan öte; ne eril ne de dişil, yalnızca insan olma özelliklerini kapsayan androjen özellikleri ön plana çıkarmaktadır (Gürkan ve Hazır-Bıkmaz, 1997). Bu cinsiyet rolünde kadınsı ya da erkeksi rollerden çok her iki biyolojik cinsiyete atfedilen özellikler bir arada bulunmaktadır (Spence, 1982). Bu yaklaşımda hem sağlıklı bir erkek hem de sağlıklı bir kadın; durumun gereklerine göre; hırslı ama yine de duyarlı, güçlü ama yine de sevecen, atılgan ama yine de uysal olabilir (Gürkan ve Hazır-Bıkmaz, 1997). Diğer bir ifade ile birey hem kadınsı hem de erkeksi özellikleri bir arada gösterebilir.

Geleneksel cinsiyet rolü yaklaşımında toplumun, biyolojik cinsiyetine bağlı olarak bireyden beklentileri, onun yaşaması gereken duyguları ve hatta bu duyguları yaşama biçimini belirleyici bir özellik göstermektedir. Nitekim geleneksel yaklaşımda kadınların kadınsı olabilmeleri için; başkalarının sorunlarına duyarlılık, hassaslık, uysallık, duygusallık ve pasiflik gibi duygusal özellikler yanında çekingenlik sergilemeleri beklenirken, erkeklerin erkeksi olabilmeleri için; sertlik, cesurluk, korkusuzluk, baskınlık, mantıklılık ve girişkenlik gibi duygusal özellikler göstermesi beklenmektedir (Zimbardo, 1979). Diğer bir ifade ile toplumsal öğreti, kadınları utangaçlıkla ilişkili tutum ve özellikler geliştirmeye yöneltirken erkekleri utangaçlıkla zıt yönlü özellikler ve tutumlar geliştirmeye cesaretlendirmektedir. Bu açıdan bakıldığında toplumsal cinsiyet rolü ayrımının, bireylere duygularını özgürce ve kendi seçimlerine göre yaşamalarında engelleyici olduğu ve özellikle kadınları utangaçlık geliştirmeleri bakımından bir risk grubuna dönüştürdüğü söylenebilir. Nitekim araştırmalar androjen özelliklerin bireylerin uyumu ve psikolojik sağlığı üzerinde daha olumlu katkısının olduğunu (Macdonald, Ebert ve Mason, 1985), buna paralel olarak androjen bireylerin utangaçlık düzeylerinin de geleneksel cinsiyet rollerine sahip olanlardan daha düşük olduğunu (Britsch ve Wakefield, 1998) göstermektedir. Öte yandan güncel araştırmalar geçmişte daha çok kadınlara özgü olduğu düşünülen durumluk ruminasyon (Cimsir, 2019), stres (Kania, 2014) ve depresyon (Shorey, Stuart ve Anderson, 2013) gibi sosyal çevrenin

de rol oynadığı bazı psikolojik değişkenlerin her iki cinsiyeti de eşit derecede etkiliyor olabileceğini ortaya koymaktadır. Bu araştırmada da sözü edilen değişkenlerde olduğu gibi sosyal çevrenin etkisiyle şekillenen ve geçmişte yaygın bir kanı olarak kadınlara özgü olduğu düşünülen utangaçlığın cinsiyet ve cinsiyet rollerine göre farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin güncel kanıtlar ortaya konmaya çalışılmaktadır.

Bu çalışmada cinsiyet rollerine göre bireylerin utangaçlık düzeylerinin farklılaşıp farklılaşmadığı ve biyolojik cinsiyetle birlikte utangaçlık yaşamada anlamlı bir katkısının olup olmadığı araştırılmaktadır. Araştırmanın sonuçlarının her iki psikolojik yapı hakkında literatüre katkı sağlaması ve üniversite gençliğine verilecek sosyal ve psikolojik yardımlarda aydınlatıcı olması umulmaktadır. Aynı zamanda psikolojik danışma alanında, uzmanların önemli çalışma konularından birisi olan kişisel ve sosyal uyumda cinsiyet rolü ve utangaçlık duygusunun öneminin ortaya çıkarılması ve önleyici çalışmalarda, alan çalışanlarına ışık tutulması amaçlanmıştır. Araştırmanın genel amacı doğrultusunda; a) Üniversite öğrencilerinin cinsiyet rolleri dağılımı nasıldır? b) Üniversite öğrencilerinin utangaçlık düzeyleri nasıldır? c) Üniversite öğrencilerinin cinsiyet rollerine göre utangaçlık düzeyleri farklılaşmakta mıdır? d) Farklı cinsiyet rollerine sahip üniversite öğrencilerinin cinsiyetlerine göre utangaçlık düzeyleri farklılaşmakta mıdır? sorularına yanıt aranmaktadır.

2. YÖNTEM

2.1. Katılımcılar

Araştırmanın katılımcılarını Anadolu Üniversitesinin örgün eğitim veren fakültelerine devam eden 11629 üniversite öğrencisi arasından oranlı küme örnekleme yöntemiyle seçkisiz olarak belirlenmiş 567'si kadın ve 478'i erkek olmak üzere toplam 1045 üniversite öğrencisi oluşturmuştur. Katılımcıların % 93,9'unun yaşları 17-24 arasında değişmekte, %6,1'i ise 25 ve üstü yaş grubundadır. Uygulama fakültelerin ilgili yöneticilerinden izin alınarak belirlenen gün ve saatlerde sınıfta bulunan öğrencilerden gönüllü olanlarla gerçekleştirilmiştir. Uygulama öncesinde araştırmanın amacı, önemi ve ölçeklerin nasıl yanıtlanacağına ilişkin öğrencilere bilgi verilmiştir.

2.2. Veri Toplama Araçları

2.2.1. Bem Cinsiyet Rolü Envanteri (BCRE)

BCRE orijinali Bem (1974) tarafından bireylerin cinsiyet rolü yönelimlerini belirlemek amacıyla geliştirilmiştir. Kavuncu (1987) tarafından Türk toplumuna uyarlanan ve 7'li likert tipinde olan ölçeğin erkeksi ve kadınsı olmak üzere iki alt boyutu bulunmaktadır. Ölçekten birey için erkeksi ve kadınsı olmak üzere iki farklı puan elde edilmekte ve bu iki puan ölçeğin uygulandığı grubun erkeksi ve kadınsı puan ortancaları (medyan) ile karşılaştırılarak bireyler "erkeksi", "kadınsı", "androjen" veya "belirsiz"

olarak kategorize edilmektedir. Orijinal formun iç tutarlılık katsayıları kadınsılık için .82, erkeksilik için .86; uyarlama çalışmasında ise sırasıyla .75 ve .89 olarak hesaplanmıştır. Test tekrar test güvenirliği ise .90 olarak belirlenmiştir (Kavuncu, 1987).

2.2.2. Utangaçlık Ölçeği (UÖ)

Bireylerin utangaçlık düzeylerini ölçmek amacıyla orijinali Cheek (1990) tarafından geliştirilen UÖ, Güngör (2001) tarafından Türk toplumuna uyarlanan 5'li likert tipinde tek boyutlu bir ölçektir. Ölçekten alınan puan bireyin utangaçlık düzeyini göstermektedir. Uyarlama çalışmasında iç tutarlılık katsayısı .91, test-tekrar test güvenirliği .83 olarak hesaplanmıştır. Geçerlik çalışmalarında ölçeğin Sosyal Durumlarda Kendini Değerlendirme Envanterinin kaygı alt boyutuyla .71, kaçınma alt boyutuyla ise .78 korelasyon elde edilmiştir (Güngör, 2001).

2.2.3. Kişisel Bilgi Formu (KBF)

KBF öğrencilerin yaş, cinsiyet, okuduğu bölüm gibi demografik bilgileri elde etmek amacıyla araştırmacı tarafından geliştirilmiştir. Diğer ölçme araçlarıyla birlikte uygulanan KBF aynı zamanda araştırmanın içeriği ve amacına ilişkin açıklayıcı bilgiler de içermektedir.

3. BULGULAR

3.1. Katılımcıların Cinsiyet Rol Dağılımı

Katılımcıların cinsiyet rol dağılımı, örneklem içindeki frekanslarının ve yüzdeliklerinin belirlenmesi yoluyla incelenmiş ve sonuçlar Tablo 1'de verilmiştir. Tablo 1'de görüleceği gibi katılımcılar dört farklı cinsiyet rolüne, birbirine yakın oranlarda dağılmışlardır. Sonuçlar erkeksi cinsiyet rolüne sahip katılımcıların tüm örneklem içindeki oranının en düşük (%21,4), belirsiz cinsiyet rolüne sahip olanların en yüksek (%29,0), kadınsı (%25,4) ve androjen (%24,2) cinsiyet rollerine sahip olanların ise birbirine oldukça yakın olduğunu göstermektedir.

Tablo 1: Katılımcıların cinsiyet rol dağılımları

	Kadın		**Erkek**		**Toplam**	
Cinsiyet Rolü	f	%	f	%	f	%
Erkeksi	51	9,0	173	36,2	224	21,4
Kadınsı	228	40,2	37	7,7	265	25,4
Androjen	129	22,7	124	26,0	253	24,2
Belirsiz	159	28,1	144	30,1	303	29,0
Toplam	567	100	478	100	1045	100

Tablo 1'de ayrıca kadınsı cinsiyet rolüne sahip kadınların oranının (%40,2) diğer cinsiyet rollerine sahip kadınlar içinde en yüksek olduğu görülmektedir. Benzer bir biçimde erkeksi cinsiyet rolüne sahip erkeklerin oranının ise (%36,2) diğer cinsiyet

rollerine sahip erkekler içinde en yüksek olduğu dikkati çekmektedir. Buna karşın Tablo 1'de karşıt cinsiyet rolü sergileyen bireylerin oranlarının (erkeksi kadınlar %9,0; kadınsı erkekler %7,7) ise tüm cinsiyet rol grupları içinde en düşük olduğu dikkati çekmektedir.

3.2. Katılımcıların Utangaçlık Düzeyleri

Katılımcıların utangaçlık düzeyleri utangaçlık ölçeğinden aldıkları minimum ve maksimum puanların ölçekten alınabilecek minimum ve maksimum puanlar ile karşılaştırılması yoluyla incelenmiştir. Bu analizlere ilişkin bulgular Tablo 2'te verilmiştir.

Tablo 2: Katılımcıların utangaçlık düzeylerine ilişkin betimleyici istatistikler

				Elde Edilen Puan		Ölçekten Elde Edilebilecek Puan		Yüzdelikler		
	n	$\bar{X}$	s	min.	max.	min.	max.	%25	%50	%75
Utangaçlık Puanı	1045	50,89	14,07	22	91	20	100	40	50	60

Tablo 2'de katılımcıların utangaçlık puanları yüzdelikler açısından incelendiğinde, birinci yüzdelik dilimde yer alan katılımcıların puanlarının 22 ile 40 arasında, dördüncü yüzdelik dilimde yer alan katılımcıların puanlarının ise 60 ile 91 arasında değiştiği görülmektedir. Ayrıca örneklemin ikinci ve üçüncü çeyreğini oluşturan orta grubun puanları ise 40 ile 60 arasında değişmektedir. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 20 olduğundan, 60 puan elde eden bir katılımcı orta düzeyde bir puan elde etmiş demektir. Bu durumda katılımcıların %25'i kendilerini oldukça utangaç, %25'i ise oldukça düşük düzeyde utangaç olarak algılamaktadır. Katılımcıların yarısı ise kendilerini orta düzeye yakın bir utangaçlığa sahip bireyler olarak algılamaktadırlar.

3.3. Katılımcıların Cinsiyet Rollerine Göre Utangaçlık Düzeyleri

Katılımcıların cinsiyet rollerine göre utangaçlık düzeylerini ve aralarında fark olup olmadığını belirlemek için öncelikle puan ortalamaları ve standart sapmaları belirlenmiş daha sonra ise tek yönlü varyans analizi kullanılmıştır. Buna ilişkin bulgular sorasıyla Tablo 3 ve Tablo 4'te verilmektedir.

Tablo 3: Katılımcıların cinsiyet rollerine göre utangaçlık düzeyleri

Cinsiyet rolü	n	$\bar{X}$	s
Erkeksi	224	46,92	13,23
Kadınsı	265	54,27	14,04
Androjen	253	47,25	14,00
Belirsiz	303	53,90	13,35
Toplam	1045	50,89	14,07

Tablo 3'te görüldüğü gibi farklı cinsiyet rollerine sahip katılımcıların utangaçlık puan ortalamaları arasında farklılıklar vardır. Puan ortalamaları incelendiğinde erkeksi cinsiyet rolüne sahip katılımcıların en düşük (46,92), kadınsı cinsiyet rolüne sahip

katılımcıların ise en yüksek (54,27) utangaçlık puan ortalamasına sahip oldukları görülmektedir. Ortalamalar arasındaki bu farkların anlamlı olup olmadığını belirlemek için önce puanların varyanslarının homojen olup olmadığı Levene Testi ile belirlenmiştir. Grupların varyanslarının homojen olması (p>.05) nedeniyle grupların puan ortalamaları tek yönlü varyans analizi ile incelenmiş ve sonuçlar Tablo 4'de verilmiştir.

Tablo 4: Cinsiyet rollerine göre utangaçlık düzeylerine ilişkin varyans analizi sonuçları

Utangaçlık Düzeyi	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F Değeri	p Değeri	Etki Büyüklüğü (eta kare)
Gruplar Arası	12683,82	3	4227,94			
Grup İçi	193874,86	1041	186	22,702	.00*	.06
Toplam	206558,68	1044				

*p<.001

Cinsiyet rollerine göre öğrencilerin utangaçlık düzeyi puan ortalamaları arasında gözlenen farkların anlamlı olup olmadığını belirlemek amacı ile grup ortalamalarına uygulanan tek yönlü varyans analizi sonuçlarından elde edilen F değeri grup ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olduğunu göstermektedir [F(3,1041)=22.702, p<.001]. Ayrıca Tablo 4'de farklı cinsiyet rollerinin utangaçlık düzeyi üzerindeki etki büyüklüğünün (eta-kare) orta düzeyde (.06) olduğu görülmektedir. Grup ortalamaları arasındaki farkın kaynağını belirlemek amacıyla Tukey HSD Testi uygulanmış ve sonuçlar Tablo 5'de verilmiştir.

Tablo 5: Cinsiyet rollerine göre utangaçlık düzeylerine ilişkin Tukey HSD Testi sonuçları

Cinsiyet Rolleri	Erkeksi	Kadınsı	Androjen	Belirsiz
Erkeksi	…	7,36*	0,33	6,99*
Kadınsı	…	…	7,03*	0,37
Androjen	…	…	…	6,66*
Belirsiz	…	…	…	…

*p<.001

Tablo 5'te erkeksi cinsiyet rolüne sahip üniversite öğrencilerinin utangaçlık düzeylerinin ($\overline{X}$=46,92); kadınsı ($\overline{X}$=54,27) ve belirsiz ($\overline{X}$=53,90) cinsiyet rolüne sahip olanlardan anlamlı biçimde daha düşük olduğu, androjen cinsiyet rolüne sahip olanların utangaçlık düzeyinin de ($\overline{X}$=47,25) hem kadınsı ($\overline{X}$=54,27) hem de belirsiz ($\overline{X}$=53,90) cinsiyet rolüne sahip olanlardan anlamlı biçimde daha düşük olduğu görülmektedir. Diğer cinsiyet rolü karşılaştırmalarında ise anlamlı bir farklılık görülmemektedir.

3.4. Farklı Cinsiyet Rollerine Sahip Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Utangaçlık Düzeyleri

Farklı cinsiyet rollerine sahip üniversite öğrencilerinin cinsiyetlerine göre utangaçlık düzeylerini belirlemek için önce utangaçlık puan ortalamaları ve standart sapmaları belirlenmiştir. Farklı cinsiyet rollerine sahip öğrencilerin cinsiyetlerine göre utangaçlık puanlarının ortalamaları ve standart sapmaları Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6: Farklı cinsiyet rollerine sahip katılımcıların cinsiyetlerine göre utangaçlık düzeyleri

Cinsiyet Rolleri	Kadın			Erkek		
	n	$\bar{X}$	s	n	$\bar{X}$	s
Erkeksi	51	46,08	12,72	173	47,16	13,40
Kadınsı	228	53,88	13,83	37	56,70	15,24
Androjen	129	45,67	13,28	124	48,89	14,48
Belirsiz	159	52,53	13,48	144	55,42	13,09
Toplam	567	50,93	13,94	478	50,83	14,23

Tablo 6'daki bulgular, cinsiyet rollerine bakılmaksızın bir karşılaştırma yapıldığında, kadınların ve erkeklerin utangaçlık puan ortalamalarının (50,93 ve 50,83) birbirine oldukça yakın olduğunu göstermektedir. Erkek ve kadın grupları içinde, androjen kadınların 45,67 ile en düşük; kadınsı erkeklerin ise 56,70 ile en yüksek utangaçlık puan ortalaması elde etmiş oldukları anlaşılmaktadır. Grup ortalamaları arasında gözlenen bu farkların anlamlılığını belirlemek için önce varyansların homojenliği incelenmiştir. Varyansların homojen olması nedeniyle verilere 4x2 faktörlü varyans çözümlemesi uygulanmış ve buna ilişkin sonuçlar Tablo 7'de sunulmuştur.

Tablo 7: Farklı cinsiyet rollerine sahip üniversite öğrencilerinin cinsiyetlerine göre utangaçlık puanına ilişkin varyans analizi sonuçları

Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F Değeri	p Değeri	Eta-kare
A. Cinsiyet	1167,47	1	1167,47	6,30	.012**	.006
B. Cinsiyet Rolleri	11506,57	3	3835,52	20,684	.000*	.06
AxB	122,26	3	40,75	.22		
Hata	192291,09	1037	185,430			
Düzeltilmiş Toplam	206558,68	1044				

*p<.0001, **p<.01

Tablo 7'de katılımcıların cinsiyetlerine göre utangaçlık düzeylerinin farklılaştığı başka bir ifade ile cinsiyetin öğrencilerin utangaçlık düzeyini farklılaştırdığı görülmektedir. Tablo 6'daki verilerden de anlaşıldığı gibi kadınların utangaçlık puan ortalamalarının ($\bar{X}$=50,93), erkeklerin utangaçlık puan ortalamalarına ($\bar{X}$=50,83) göre daha yüksek olması anlamlı biçimde farklıdır. Bununla birlikte cinsiyet değişkeninin utangaçlık düzeyi üzerindeki etki büyüklüğünün (.006) küçük olduğu dikkati çekmektedir. Öte yandan Tablo 7'de katılımcıların cinsiyet rollerine göre utangaçlık düzeylerinin farklılaştığı ve cinsiyet rollerinin öğrencilerin utangaçlık düzeyi üzerindeki etki büyüklüğünün (.06) orta düzeyde olduğu görülmektedir. Bu bulgular, cinsiyet rolü değişkeninin utangaçlık puanları üzerinde anlamlı bir temel etkiye sahip olduğunu göstermektedir. Ayrıca Tablo 7'den utangaçlık düzeyleri yönünden cinsiyet rollerine ilişkin gruplar ile cinsiyet arasındaki etkileşimin ise anlamlı olmadığı anlaşılmaktadır.

4. SONUÇ VE TARTIŞMA

Bu çalışmada öncelikli olarak üniversite öğrencilerinin cinsiyet rol dağılımı incelenmiş ve katılımcıların dört farklı cinsiyet rolüne birbirine yakın oranlarda dağıldığı belirlenmiştir. Öte yandan katılımcıların genelde kendi biyolojik cinsiyetleriyle uyumlu cinsiyet rollerine eğilimli oldukları ortaya çıkmıştır. Diğer bir deyişle kadınların çoğunluğu kadınsı cinsiyet rolünü benimserken, erkeklerin çoğunluğu erkeksi cinsiyet rolünü benimsemiş görülmektedir. Bu durum bir yandan üniversite öğrencilerinin çoğunluğunun geleneksel cinsiyet rolü eğiliminde oldukları anlamına da gelmektedir. Diğer yandan araştırmada androjen cinsiyet rolü yönelimli katılımcıların tüm örneklem içindeki oranı (%24,2) üniversite öğrencileri üzerinde yapılan başka araştırmalardan (Dökmen, 1999; Kavuncu, 1987; Türküm, 2005) elde edilen oranlara yakınken, Girginer'in (1994) toplumun genelini örnekleyen katımcılardan elde ettiği orandan (%2,4) oldukça yüksektir. Bu durum öğrencilerin önemli oranda geleneksel cinsiyet rolü yöneliminde olmasına karşın toplumun geneline kıyasla androjen cinsiyet rolüne daha yatkın olduğu anlamına gelmektedir. Bu sonuç aynı zamanda çağdaş toplumlarda özendirilen androjen cinsiyet rolünün eğitim seviyesi arttıkça daha fazla benimsendiği yönündeki araştırma bulgularını da (İnelmen, 1996) desteklemektedir.

Çalışmanın ikinci alt amacı doğrultusunda katılımcıların utangaçlık düzeylerinin ortaya konması hedeflenmiştir. Bu bağlamda katılımcıların %25'lik bir bölümünün orta düzeyden daha yüksek, %25'lik bölümünün ise orta düzeyden daha düşük utangaçlık düzeyi sergiledikleri ortaya konmuştur. Bu bulgu bir yandan üniversite öğrencilerinin çok büyük bölümü için (%75) utangaçlığın bir sorun olmadığı anlamına gelirken, %25'lik kesim için bir risk oluşturduğu anlamına gelmektedir. Bulgu aynı zamanda utangaçlığın eğitim seviyesi yükseldikçe bireyler için sorun olmaktan çıktığı yönündeki araştırma bulgularıyla da (Erdal, 2003) örtüşmektedir. Elde edilen sonuç çoğunlukla ailelerinden ayrı yaşayan ve kendi sorumluluklarını kendileri yerine getiren, dolayısıyla da diğerleri ile sürekli olarak iletişim ve etkileşim içinde olan toplumun bu kesimi için beklendik bir sonuç olarak değerlendirilebilir. Üniversite ortamındaki sosyal etkinlikler, kulüpler, sanatsal etkinlikler gibi pek çok sosyal etkileşim olanağının, toplumun bu kesimindeki bireylere utangaçlık duyguları ile başa çıkabilmede önemli fırsatlar sunduğu söylenebilir. Diğer taraftan eğitim sürecinin kendisi de bireyin kendi kişisel gelişiminde olumlu etkiye sahip olmakla, bireylerin utangaçlık düzeylerinin düşmesine yol açabilir.

Çalışmanın üçüncü alt amacı doğrultusunda yapılan analizler, erkeksi grup ile kadınsı grubun utangaçlık düzeylerinin, kadınsı grup lehine anlamlı bir biçimde farklı olduğunu ayrıca, erkeksi ve androjen grupların her ikisinin utangaçlık düzeylerinin, hem kadınsı hem de belirsiz cinsiyet rolüne sahip olanlardan anlamlı derecede daha düşük olduğunu göstermiştir. Britsch ve Wakefield'in (1998) gerçekleştirmiş oldukları araştırmanın bulguları, bu araştırmanın androjen bireylerin belirsiz cinsiyet rolüne sahip olan bireylerden daha az utangaçlık sergilediklerine işaret eden bulguları ile bire

bir örtüşmektedir. Söz konusu araştırmadaki androjen bireylerin erkeksi bireylerden de anlamlı derecede düşük utangaçlık sergiledikleri yönündeki bulguları ise bu araştırmanın bulgularıyla uyuşmamaktadır.

Androjen özelliklerin kişilerarası ilişkilerde etkililik ve kendine güvenle yakından ilişkili olduğu (Spence, 1982), buna karşın utangaçlığın kişinin sosyal girişimlerden geri durma ve etkileşimde bulunmaktan kaçınma ile karakterize olduğu (Zimbardo, 1979) düşünüldüğünde, bu araştırmada utangaçlık düzeyi en düşük olan gruplardan birinin androjenler olması beklendik bir sonuçtur. Bu araştırmada erkeksi cinsiyet rolüne sahip grubun utangaçlık düzeyinin düşük olması ise ülkemizdeki geleneksel cinsiyet rol yönelimine olan olumlu yaklaşım ve erkeksiliğin toplum tarafından sürekli pekiştirilerek teşvik edilmesi ile ilişkilendirilebilir. Bu durum erkeksi bireylerin daha girişken ve güvenli olmalarına dolayısıyla da daha az utangaçlık sergilemelerine yol açmış olabilir. Öte yandan bu bulgu utangaçlığın toplumda erkeklerden çok kadınlara özgü bir duygu olduğu yönündeki kuramsal bilgilerle de (Antony ve Swinson, 2000; Shields, 2005) örtüşmektedir. Bu bağlamda geleneksel toplumsal öğretilerin kadınları daha fazla utangaçlığa yöneltirken erkekleri göreceli olarak daha fazla koruduğu anlamına gelmektedir.

Araştırmanın utangaçlık düzeyi düşük olan grupların erkeksiler ve androjenler olduğu yönündeki bulgusu ise erkeksi ve kadınsı özelliklerin her ikisinin bir arada bulunmasının tek başına kadınsı veya tek başına erkeksi olmaya göre bireyin uyumu ve sağlığında daha olumlu etkilerinin olduğuna (Macdonald, Ebert ve Mason, 1985) bir kanıt niteliğindedir. Aynı zamanda androjen bireylerin utangaçlık düzeylerinin kadınsı ve belirsiz cinsiyet rolüne sahip olanlara kıyasla daha düşük olması, geleneksel cinsiyet rolü anlayışının androjen cinsiyet rolü anlayışına göre, bireylere daha fazla utangaçlık yaşattığını düşündürmektedir. Ayrıca cinsiyet rol grupları içinde kadınsılar gibi belirsiz cinsiyet rolüne sahip bireylerin de utangaçlığı yoğun yaşamaları, belirsiz cinsiyet rolüne sahip bireylerin bu özelliklerinin ne gibi sosyal ve psikolojik etmenlerden kaynaklanmış olabileceğinin araştırılması gereğini ortaya koymaktadır.

Çalışmanın dördüncü alt amacı doğrultusunda kadınların utangaçlık düzeylerinin, erkeklerin utangaçlık düzeylerinden anlamlı biçimde daha yüksek olduğu bulunmuştur. Literatürde farklı örneklem grupları üzerinde yapılan kimi araştırmalar (Cabak, 2002; Erdal, 2003; Güngör, 2000) bu araştırmadan elde edilen bulgulara karşıt olarak, cinsiyete göre utangaçlık düzeyinin farklılaşmadığını ortaya koymaktadır. Ancak bu araştırmanın bulguları kuramsal dayanaklarla daha uyumlu görülmektedir. Nitekim kuramsal olarak utangaçlık her iki cins tarafından da yaşanan, ancak erkeklerden çok kadınlara özgü (Antony ve Swinson, 2000; Shields, 2005; Zimbardo, 1979) ve toplumun temel değerleri tarafından yaratılan ve bu değerlerden güç alan bir duygu (Zimbardo, 1979) olarak değerlendirilmektedir.

Kadınların erkeklere kıyasla daha utangaç oldukları yönündeki bulgu utangaçlığın

toplumun cinsiyete özgü beklentileri ile de şekillendiği anlamına gelmektedir. Nitekim Antony ve Swinson (2000) yaygın kanının aksine toplumun kadınlardan daha fazla girişken olmalarını beklediğini ve bu nedenle de kadınların toplum içinde utangaçlıklarıyla erkeklere kıyasla daha fazla yüzleşmek durumunda kaldıklarını ifade etmektedirler. Dolayısıyla utangaçlık yaşamada toplum erkeklerden çok kadınlara baskı uygulamaktadır. Bizim kültürümüzde de benzer şekilde, kadınların toplum içinde erkeklere göre normatif değerlerde daha ölçülü ama sosyal becerileri yüksek, sorun çözücü; babaları, erkek arkadaşları ve kocalarının davranış ve tutumlarından ötürü gurur duyması beklenen, bu nedenle de toplum baskısını erkeklere göre daha fazla yaşayan cinsiyet olduğu söylenebilir. Utangaçlığın sosyal ortamlarda kaygı yaşamayla karakterize bir duygu olduğu (Chaplin, 1985) göz ardı edilmeksizin bakıldığında, bu araştırmadan elde edilen, kadınların erkeklere göre utangaçlık düzeylerinin daha yüksek olduğu bulgusu daha anlaşılır görülmektedir.

Araştırmanın dördüncü alt amacı doğrultusunda yapılan analizler ayrıca; erkeklerin kadınlara göre utangaçlık düzeylerinin daha düşük olduğunu, ancak cinsiyet rolleri açısından bakıldığında erkeksi ve androjen bireylerin her ikisinin de utangaçlık düzeylerinin kadınsı ve belirsiz cinsiyet rolüne sahip olanlara göre daha düşük olduğunu ortaya koymaktadır. Bu bulgu, cinsiyet kadar cinsiyet rolünün de utangaçlık duygusuyla anlamlı bir ilişkisi olduğunu göstermektedir. Ayrıca söz konusu bulgunun, utangaçlığın daha çok kadınlara veya kadınsılığa özgü olduğu yönündeki literatür bulguları (Antony ve Swinson, 2000; Shields, 2005; Zimbardo, 1979) ile de tutarlı olması, yabancı kültürler ile Türk kültürünün bu açılardan benzer olduğuna işaret etmektedir. Diğer taraftan bu bulgu, erkeksi bireylerin androjen olanlarla, kadınsı bireylerin de belirsiz cinsiyet rolüne sahip olanlarla utangaçlık yaşamada birbirlerine benzer özellikler gösterdiklerini düşündürmektedir.

Cinsiyet rol yöneliminde sadece toplumun beklentileri ya da sosyal öğrenme yaşantılarının önemli bir faktör olduğu sıkça vurgulanmakla birlikte (Bem, 1974; Gökkaya, 1994; İnelmen, 1996; Juni ve Grimm, 1994; Mayer ve Sutton, 1996; Witt, 1997) bu araştırmadan elde edilen bulgular, farklı cinsiyet rol yönelimlerine sahip bireylerin hepsi için ayrı ayrı araştırma ve tanılayıcı özelliklerin tekrar gözden geçirilmesi gerektiğini düşündürmektedir. Bireyin bilişsel süreçlerin toplumun birey üzerinde yarattığı baskılardan daha karmaşık bir yapı gösterdiği (Sedney, 1987) göz önüne alındığında, bu araştırmadan elde edilen bulgulara da dayanarak, kişisel ve öznel yaşantıların da bireylerin cinsiyet rolü yönelimini belirlemede etkili olabileceği akla gelmektedir. Sonuç olarak araştırma bulgularından, farklı cinsiyet rollerine sahip öğrencilerin utangaçlık düzeyleri arasında farklılıklar olduğunun belirlenmiş olması, kişinin uyumu ve psikolojik sağlığında oldukça önemli olan bu duygunun yaşanmasında cinsiyet rollerinin önemli bir etken olduğunu göstermektedir.

Finansal Destek: Yazarlar bu çalışma için finansal destek almamışlardır.

KAYNAKÇA

Antony, M. M. ve Swinson, R. P. (2000). *The shyness and social anxiety workbook*. USA: New Harbinger Publications, Inc.

Bem, S. L. (1974). The measurement of psychological androgyny. *Journal of Consulting and Clinical Psychology, 42*(2), 155-162.

Bem, S. L. (1993). *The lenses of gender*. New Haven and London: Yale University Press.

Britsch, B. ve Wakefield, W. D. (1998). *The Influence of ethnic identity status and gender-role identity on social anxiety and avoidance in Latina adolescents*. Annual Meeting of the American Educational Association, San Diego: April 13-17.

Cabak, H. (2002). *Lise öğrencilerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisan Tezi. Malatya: İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Carducci, B. J., Hutzel, K., Morrison, E. ve Weyer, C. Y. (2001). Social *fobia and social anxiety as components of shyness*. The Annual Meeting of American Psychological Association. San Fransisco: August, 24-28.

Chaplin, J. P. (1985). *Dictionary of Psychology* (2nd ed.). USA: Dell Publishing.

Chen, X. ve Schmidt, L. (2015). Temperament and personality. M. E. Lamb (Ed.), *Handbook Of Child Psychology and Developmental Science*, Vol. 3, Socioemotional processes (7th ed.), Wiley, Hoboken, N. J., pp. 152-200.

Chen, X. (2018). Culture and shyness in childhood and adolescence. *New Ideas in Psychology*, *53,* 58-66.

Cimsir, E. (2019). The roles of dispositional rumination, inferiority feelings and gender in interpersonal rumination experiences of college students. *The Journal of General Psychology, 146*(3), 217-233.

Crozier, W. R. ve Birdsey, N. (2003). Shyness, sensation seeking and bird-order position. *Personality and Individual Differences, 35*, 127-134.

Crozier, W. R. ve Garbert-Jones, A. (1996). Finding a voice: Shyness in mature students' experience of universty. *Adults Learning, 7*(8), 195-198.

Dökmen, Z. Y. (1999). Bem Cinsiyet Rolü Envanteri kadınsılık ve erkeksilik ölçekleri Türkçe formunun psikometrik özellikleri. *Kriz Dergisi, 7*(1), 27-40.

Erdal, H. (2003). *Çalışan ve çalışmayan kadınların utangaçlık düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Girginer, H. U. (1994). Türk *toplumunda cinsiyet rolleri algısı*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İzmir: Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Gökkaya, F. (1994). *Anne babaların cinsiyet rolü algıları ve cinsiyete uygun çocuk yetiştirme eğilimleri ile okul öncesi çocuklarının cinsiyet rolü gelişimi (oyuncak tercihi ile) arasındaki ilişkinin incelenmesi.* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İzmir: Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Güngör, A. F. (2000). *Üniversite öğrencilerinin utangaçlık düzeylerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi.* Araştırma Raporu. Ankara: Gazi Üniversitesi.

Güngör, A. F. (2001). Utangaçlık ölçeğinin geliştirilmesi; Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi, 2*(15), 17-22.

Gürkan, T. ve Hazır-Bıkmaz, F. (1997). *İlkokul ders kitaplarının cinsiyet rollerine ilişkin kalıp yargılar yönünden analizi*. III. Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi (15-16 Nisan). Bilimsel Çalışmalar, Çukurova Üniversitesi Yayınları, 170-181.

Hyson, M. C. ve Van-Trieste, K. (1987). The shy child. ERIC Clearinhouse on Elementary Early Childhood Education Urbana IL. ERIC Identifier: ED295741.

İnelmen, K. V. Ö. (1996). *Relationships of sex-role orientation to two measures of self-esteem*" Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Juni, S ve Grimm, W.D. (1994). Marital satisfaction as a function of dyadic gender-role constellations. *The American Journal of Family Therapy, 22*(2), 106-112.

Kania, S. K. (2014) The relationship between gender differences and stress. *The Huron University College Journal of Learning and Motivation, 52*(1), 92-101.

Kavuncu, A. N. (1987). Bem cinsiyet rolü envanteri'ni Türk toplumuna uyarlama çalışmaları. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Liberman, D. ve Gaa, J. P. (1978). Androgyny and moral and ego development. ERIC. Clearinhouse on Elementary Early Childhood Education Urbana IL. ERIC Identifier: ED174864.

Liebert, R. M., Wicks-Nelson, R. ve Kail, R. V. (1986). *Developmental Psychology*. (4th ed.). New Jersey: Prentice Hall, Englewood.

Liu, J., Bowker, J. C., Coplan, R. J., Yang, P., Li, D. ve Chen, X. (2018). Evaluating links among shyness, peer relations, and internalizing problems in Chinese young adolescents. *Journal of Research on Adolescence*, *29*(3), 696–709.

Macdonald, N. E., Ebert, P. D. ve Mason, S. E. (1986). Marital statüs and age as related to masculine and feminine personality dimensions and self-esteem. *Journal of Social Psychology, 127*(3), 289-298.

Mayer, F. S. and Sutton, K. (1996). *Personality; An integrative approach*. New Joursey: Prentice Hall.

Schroeder, D. A., Penner, L. A., Dovidio, J. F. ve Piliavin, J. A. (1995). *The psychology of helping and alturism.* New York: McGraw-Hill, Inc.

Sedney, M. A. (1987). Development of androgyny. *Psychology of Woman Quarterly, 11,* 311-326.

Sevinçok, L. (2000). Sosyal fobi ve çekingen kişilik bozukluğu arasındaki tanısal güçlükler. *Psikiyatri Dünyası, 4,* 3-6.

Shields, M. (2005). Social anxiety disorder: Much more than shyness. *Canadian Social Trends, 11*(8), 22-28.

Shorey, R. C., Stuart, G. L. ve Anderson, S. (2013). Do gender differences in depression remain after controlling for early maladaptive schemas? An examination in a sample of opioid dependent treatment seeking adults. *Clinical Psychology & Psychotherapy*, *20*(5), 401-410.

Spence, J. T. (1982). Comments on Baumrind's "Are androgynous individuals more effective persons and parents?" *Child Development, 53,* 76-80.

Türkçapar, H. (1999). Sosyal fobinin psikolojik kuramı. *Klinik Psikiyatri Dergisi, 2,* 247-253.

Türküm, A. S. (2005). Who seeks help? Examining the differences in attitude of Turkish university students toward seeking psychological help by gender, gender roles and help-seeking experiences. *The Journal of Men's Studies, 13*(3), 389-401.

Westen, D. (1996). Psychology, mind, brain and culture. New York: John Wiley and Sons Inc.

Weyer, C. Y. ve Carducci, B. J. (2001). *The three-component model of shyness: Conceptual, correlational and treatment consideration*. The Annual Meeting of American Psychological Association. San Fransisco: August, 24-28.

Withers, L. A. ve Vernon, L. L. (2006). To err is human: Embarrassment, attachment and communication apprehension. *Personality and Individual Differences, 40,* 99-110.

Witt, S. D. (1997). Tarditional or androgynous: An analysis to determine gender role orientation of basal readers. *Child Study Journal, 26*(4), 303-318.

Zimbardo, P. G. (1979). Psychology and life. (10th ed.). USA: Scott, Foresman and Company.